

Onderneming en maatschappij hebben baat bij schikken door OM

Maike Bouwman en Sabine Pijl

Schikkingen zijn in het belang van zowel de samenleving als de onderneming die de schikking aangaat. Het Openbaar Ministerie moet gesteund worden in zijn afwegingen om in zaken die zich daarvoor lenen tot een schikking te komen.

Het publieke debat over schikkingen lijkt de laatste tijd door te slaan naar een klimaat waarin hoge schikkingen tussen ondernemingen en het Openbaar Ministerie niet meer moeten mogen. Zo werd in de afgelopen uitzending van Zembla (27 februari) de suggestie gewekt dat ondernemingen er met een schikking maar makkelijk van afkomen door hun vervolging af te kopen. Dit beeld wordt ten onrechte geschetst.

Onderbelicht blijft dat zeker niet alleen ondernemingen, maar juist ook het Openbaar Ministerie — en dus de maatschappij — belang kan hebben bij schikken.

Het belang van de onderneming spreekt voor zich. Want een langdurend proces met allerlei mogelijke nadelige gevolgen voor het bedrijf — zoals negatieve publiciteit, reputatieschade of in-

terne onrust — wordt met een schikking voorkomen.

Maar schikken kan ook in het belang zijn van onze samenleving. Waarom? Aan een schikking kunnen in de praktijk tal van voorwaarden worden verbonden. Een rechter kan dat niet doen. Die is bij het bepalen van een straf gebonden aan de (beperkte) mogelijkheden die de wet biedt. Dit betekent dat een onderneming doorgaans door de rechter enkel een geldboete krijgt opgelegd.

Zo werd bij de schikkingen met SBM Offshore en Vimpelcom bijvoorbeeld het treffen van compliancemaatregelen als voorwaarde geëist. Door het stellen van dergelijke voorwaarden kan er dus sprake zijn van langdurig toezicht door de overheid, zelfs nog nadat de zaak is afgedaan.

Deze concrete (afdwingbare) afspraken over compliance zullen een grotere bijdrage leveren aan het voorkomen van strafbaar handelen in de toekomst dan een geldboete bij een gang naar de rechter doet. Bovendien zal een overheid, die voor bepaalde tijd over de schouder van de onderneming meekijkt meer impact hebben op een onderneming dan bij een geldboete. De kritiek dat er door

Een schikking voorkomt een langdurig proces met allerlei nadelige gevolgen voor het bedrijf

schikkingen geen preventieve werking meer zou uitgaan, is in onze ogen dan ook onjuist.

Een ander veelgehoord punt van kritiek is dat met een schikking er onvoldoende publieke verantwoording zou worden afgelegd door de onderneming in kwestie. Daarnaast zou voor de maatschappij het niet inzichtelijk zijn hoe dergelijke strafzaken worden afgedaan, hetgeen het vertrouwen in de rechtsstaat zou schenden. Toegegeven, de persberichten in hoge schikkingen laten inderdaad ruimte voor verbetering en kunnen een stuk inzichtelijker.

Een sprekend voorbeeld is het persbericht over de schikking met Pon. Het bevat slechts een summier beschrijving van de feiten en er wordt geen uitleg gegeven waarom de werknemers van Pon niet worden vervolgd, maar de betrokken ambtenaren wel. Een uitgebreider persbericht met meer details had de ontstane commotie kunnen voorkomen.

Om het beeld weg te nemen dat schikkingen via achterkamertjespolitiek tot stand komen, kan daarnaast ook worden gedacht aan een rechterlijke toets van de schikkingsovereenkomst. Advocaat Madelon Stevens benoemt dat met de

voorwaarde ‘geen schikking zonder schulderkenning’ — een voorwaarde die het Openbaar Ministerie nu lijkt te suggereren — machtsvertoon van het Openbaar Ministerie op de loer ligt, en stelt de vraag of een schikking nog wel de voorkeur verdient boven een openbare terechtzitting (FD, 2 maart). Door een rechterlijke toets van een schikkingsovereenkomst kan dit gevaar worden weggenomen. Publieke verantwoording en transparantie kunnen dus op een andere manier worden bereikt dan door een openbare zitting.

Strafzaken van deze omvang en complexiteit leggen een gigantisch beslag op de beperkte capaciteit van de rechtbank en het Openbaar Ministerie. Dit zal ten koste gaan van andere zaken die maatschappelijk misschien wel meer impact hebben op het dagelijks leven, zoals strafzaken rond overvallen of inbraak.

Onze samenleving is daarom simpelweg gebaat bij schikkingen in zaken zoals van SBM Offshore, Vimpelcom en Pon.

Maike Bouwman en Sabine Pijl zijn strafrechtadvocaten bij Cleerdin & Hamer advocaten.